

Neresi “Dertleşme”?

Tuncer GÜLENSOY

Türk Dil Kurumuna bir gençlik çağı kadar, on sekiz yıl gibi çok uzun bir süre hizmet vermiş, kendisini hâlâ bu Kurumun bir sevdalısı olarak gören bir bilim adamı olarak “Türk Dil Kurumu”-“Yazım Kılavuzu” ve “Türk Dili Dergisi” adlı bir yazı yazarak, dergide gördüğüm bazı yanlışlıkları ve eksiklikleri gündeme getirmek istedim. Amacım *Türk Dili* dergisinin daha güzel, daha doğru çıkmasını istemektir. Bu yazım *Türk Dili*’nin 747. (Mart 2014) sayısında yayımlandı (s. 64-66).

7 Mart 2014 Cuma günü, bir meslektaşım beni telefonla aradı: “*Hocam, TDK ile ilgili yazınız yayımlanmış, gördünüz mü?*” diye sordu. “*Hayır, henüz bana ulaşmadığı için okumadım!*”, “*Sizin yazınıza cevap olarak bir yazı da var.*”, “*Kim yazmış?*”, “*İbrahim Demirci diye birisi.*”, “*O kim?*”, “*Ben de tanımıyorum, adını hiç duymadım!*” biçiminde kısa bir konuşmamız oldu. 8 Mart Cumartesi günü, içinde üç adet derginin bulunduğu paket, kargo mensubu tarafından bana teslim edildi. Paketi açıp, derginin birisini elime aldım, önce içindekileri, sonra da kendi yazımı okudum. *Türk Dili* dergisini 1953 yılından, henüz ortaokul öğrencisi olduğum ilk gençlik yıllarımdan beri okurum. Sonradan yazarlarından birisi olduğum bu güzel derginin 747. (Mart 2014) sayısını görünce şaşırdım; benim “*iyi niyetle*”/ (eski deyimle: **halisane** = *içtenlikle*) yazılmış bu kısa yazıma “*yıldırım hızı*” ile (sözde) cevap verilmiş. Bu yazıyı okuyunca bir kere daha şaşırdım. Ben bu yazımda İbrahim Demirci adlı kişiyi hedef almamış, onunla ilgili bir isnatta da bulunmamıştım. Derginin 2. sayfasını açarak baktım, orada verilen “*Yayın Kurulu*” listesinde, “*Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ali Karaçalı*”dan sonra ikinci isimdi. Bu liste, alfabe (abc) sırasına göre soyadı ya da ad önceliğine göre verilmediği için “*Herhâlde çok önemli birisi olmalı!*” diye düşünerek Google’de aradım. Google’daki bilgilere göre, İbrahim Demirci’nin “*20 Ağustos 1956 tarihinde Konya’da doğduğunu; Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden 1978 yılında mezun olduğunu; Ondokuz Mayıs Üniversitesinde Behçet Necatigil’in Şiir Dünyası* adlı

yüksek lisans tezi; Selçuk Üniversitesinde de *Muhteva ve Şekil Hususiyetleriyle Ahmet Haşim'in Nesir Dünyası* adlı doktora tezi yaptığımı öğrendim. İ. Demirci adı geçen tezleri yapmış ama hangi hocaların tez “danışman”ı olduklarını bilmiyorum, çünkü bilgi verilmemiş. Danışman hocalık akademik hayatta çok önemlidir. Bir öğrenci, kendisine danışman hoca bulamazsa tez yapamaz. Özellikle doktora safhasında danışmanlık yapan hoca o tez öğrencisinin “*Doktora Babası*”dır.

İ. Demirci'nin 2 deneme, 3 şiir, bir oyun ve 9 çevirisi var. *Yeni Şafak* adlı günlük gazetenin “Dil Burcu” adlı köşesinde de “İbrahim Kardeş” “*müstear / takma ad*”ı ile dil yazıları çıkmış. Ne yazık ki bu dil yazılarını okuyamadığım için üzgün olduğumu belirtmek isterim.

Şimdi Sayın İbrahim Demirci'nin “Dertleşme” başlıklı yazısındaki tenkitlerine cevap vermeye başlamadan önce birkaç söz söylemek ve birkaç soru sormak istiyorum:

1. *Türk Dili* dergisi 1951 yılından Mart 2014'e kadar 747 sayı yayınlanmış. Fakat 746. sayıya kadar hiçbir zaman 747. sayıdaki gibi “yıldırım hızı ile” cevap (!) yazılmamış. Siz hangi yetki ile böyle bir işe giriştiniz? Eğer “Ben yazı kurulu üyesiyim” diyorsanız, bu cevap yeterli değil. Çünkü yazı kurulu üyesi, kendisine okuyup rapor yazması için verilen (yazar adı kapatılmış) bir makaleyi inceler, dizgi hatalarını düzeltir, bilgi hatalarına işaret eder, “*basılabilir; basılamaz; düzeltildikten sonra basılabilir*” notlarından birini yazarak editöre iade eder. Ben hâlâ birkaç bilimsel dergiye raportörlük yaptığım için biliyorum. Raporumu yazarım, gerisini editör halleder. Siz de öyle yapmalıydınız. (Dergide adları geçen “düzelti” uzmanları da dizgi hatalarını düzeltmekle yükümlüdür. Onun için maaş alıyorlar!)

2. Siz “doktora tezi” yapmış, “edebiyat doktoru” unvan ve payesini almışsınız ama akademik hayatın içinden gelmediğiniz için büyük bir hata yapmışsınız. Çünkü “akademik gelenek”te doktora yapmış ve “akademisyen” olma yolunda bilimsel çalışma içine giren herkes yardımcı doçent, doçent ve profesöre “*Hocam*” diye hitap eder. Kendisinden yaşça büyük olana da “*ağabey*” der, ona saygı duyar, incitmemeye gayret eder. Üniversitelerimizde eser vermiş olan hocalarımızın hepsi bu saygıya layık insanlardır. Eğer Facebook ve Google'da (www.tuncergulensoy.com) ya da [Tuncer Gülensoy] yazıp arasaydınız, kim olduğumu öğrenir, belki, ona göre davranırdınız. Yine de benimle ilgili bilgileri öğrenseniz iyi olur. O zaman, 80 kadar yüksek lisans, 25 doktora yaptırdığımı; 1500'den fazla bilimsel makale yazdığımı; 500'den fazla uluslararası ve ulusal kongre

ve sempozyumda tebliğ sunduğumu; **Türk Dil Kurumu 80. Yıl ödülü** (cep saati ve berat), **Kırgız Tili Koomu** (Kırgız Dil Kurumu / Kırgız diline hizmet ödülü), **Kırgız Ruhaniyat Cemiyeti** (Kırgız gençlerine hizmet ödülü), Türkiye Yazarlar Birliği (Türk Dili Ödülü), **İLESAM** (Yılın Bilim Adamı ödülü), **MO-TİF Vakfı** (Yılın Bilim Adamı Ödülü), **Folklor Araştırmaları Kurumu** (Türk Folkloruna Hizmet Ödülü), **T.C. Kültür Bakanlığı** (Türk Kültürü ve Folkloruna Hizmet Ödülü), **Kazakistan-Türkiye Dostluk Derneği** (Almatı-Kazak halkına hizmet ödülü), İstanbul Belediyesi-KÜLTÜR Üniversitesi (Edebiyatımıza Hayat Verenler Ödülü), **ERCİYES dergisi** (Temmuz 2005, Tuncer Gülensoy Özel sayısı) vb. kuruluşlardan “ödül” aldığımı görürdünüz.

3. Benim yazımın “ana fikri” *Türk Dili* dergisinin daha güzel ve hatasız çıkması olduğu idi. Ama siz bu ana fikri görmemezlikten gelip, Tuncer Gülensoy adını hedef almışsınız. Tam 15 yerde adımlı kullanmış, hedef göstermişsiniz. Benim o yazımın hiçbir yerinde İbrahim Demirci adı geçiyor mu? Sizi hedef almayan bir yazıya niye bu kadar saldırdınız, anlayamadım! Yazdığınız şeylerin hemen hepsi üstünkörü şeyler. Konu ile ilgili olmayan o kadar laf etmişsiniz ki, anlamak mümkün değil. Mesela:

TDK’nun değil, TDK’nin; TS’te değil, TS’de yazılmalıymış. Yard. Doç. yanlışmış, doğrusu Yrd. Doç. olmalıymış (bu konu tartışmaya açıktır!)

Bilgisayarın nokta’dan (.) sonra yaptığı “azizlikler” Tuncer Gülensoy’a yüklenmiş. Biraz “ayıp olmuş”.

“KIRK” sayısı büyük harfle yazıldığı için “*Bazı okuyucuların bu harfleri bir kısaltma sanmalarından korkulabilir*” notu düşülmüş. *Türk Dili*’nin hiçbir okuyucusu bunun kısaltma olduğunu sanmaz. Öyle sanmaları için “geri zekâlı” olmaları gerekir.

4. Düzeltme işareti hakkında hiçbir şey yazmadığım hâlde, altı satır bilgi vermişsiniz: Bir kitabın kapağında “*Gâliz Kahraman*” yazıyormuş da, bazı bilim adamlarımız “*siyâsal; hakikât; mebhâs*” diye yazarak “okuyucularını şaşırtıyorlarmış”. Bunlardan bana ne? O bilim adamları (!) *Yazım Kılavuzu* ile Türkçe Sözlük’e bakmıyorlarsa, o ayıp onlarındır, benim değil. Benim *Eski Yazı ve Osmanlıca Dersleri* ile *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü* adlı, TDK yayını iki cilt, 1204 sayfalık kitabıma bakarsanız bilmediğiniz pek çok şeyi öğrenebilirsiniz.

5. Düzeltme işaretinin kullanılmasına da el atmış, uzun uzun incelemişsiniz. Ben bir Türkolog olarak düzeltme işaretinin (^) “İsmi fâil”lerde ve “*inceltme*”lerde kullanılması taraftarıyım. **Ahmet Hamdi Tanpınar, Fevziye**

Abdullah Tansel, Kenan Akyüz, Kaya Bilgegil gibi Yeni Türk Edebiyatı uzmanları da bu konuda hassastılar. Şâir yazarsan yanlış olmaz, çünkü bu kişi ism-i fâildir. İstiklâl yazarsan daha güzel olmaz mı? Nitekim sizin yazınızda da (s. 69, str. aşağıdan7) *istiklâl* olarak geçiyor. Ya gözden kaçırdınız, ya da kafanızdakini yazdınız. Ama ben bunun kavgasını yapmıyorum. *Türkçe Sözlük*'te "*istiklal*" yazıyorsa da ben *istiklâl*'i tercih ediyorum.

6. "Sigara", "cigara" meselesine gelince, benim TDK yayınları arasında çıkan *Kütahya ve Yöresi Ağzıları* ile *Elazığ Ağızı, Tunceli ve Yöresi Ağzıları* adlı eserlerime bakarsanız *cigara* sözcüğünün "*halk diline yaklaş-tır-ma*" olup olmadığını sizden daha iyi bildiğimi anlarsınız.

7. Yazınızın 3. maddesinde "...ve "***Basıma verilmeden önce***" yerine "***Basıla verilmeden önce***" yazılmış olmasını da "*sehiv*" sayabiliriz." buyurmuşsunuz. Ama ne yazık ki yanlışsınız. Esas "***sehiv***" (=yanılgı) yapan sizsiniz. Eğer *Türkçe Sözlük*'ün 258. sayfasına baksaydınız "***basıla***" madde başının karşısında "*Basımcılıkta, provalar için 'basınız, basılsın' anlamında kullanılan bir söz. basıla vermek prova durumundaki bir kitabın veya yazının basıma uygun olduğunu bildirmek*" açıklamasının yazıldığını görürdünüz. Ne yapalım, "çok bilen çok yanılır!"mış. (Yazınızın 8. maddesine "***-Tencere dibin kara! / -Seninki benden kara!***" diye bir atasözünü koymuşsunuz. Hem de "vurgulu" olarak. Ama bir şeyi unutmuşsunuz. Benim tenceremin dibi karaymış, olsun... Fakat sizin tencerenizin dibi kara bile değil, çünkü yukarıda belirttiğim "*sehiv*"den sonra kevgire dönmüş, artık is tutmaz.)

8. Büyük ozanımız Yunus Emre ne demiş: "İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir!"

Sayın İbrahim Demirci, eğer benim yüksek lisans ya da doktora öğrencim olsaydınız, bu hatalara düşmezsiniz. Çünkü ben size "ilim"le birlikte "sevgiyi, saygıyı, akademik gelenekleri, Türk töresini" de öğrettirdim. Ne yapalım, kismet değilmiş. Ne yapsam acaba, İbrahim Demirci'yi İbrahim Kardeş'e şikâyet etsem mi? [Ne yazık ki şikâyet sözcüğünde de 'şapka'(^) var!] Sevgilerimle...